

Valentin KATASONOV - Teherán versus Washington: Od defenzívy k ofenzívě

Po dohodě o íránském jaderném programu Washington oznámil, že začne rušit ekonomické sankce proti Teheránu. Íránským bankám bylo umožněno se znovu připojit ke komunikační síti SWIFT, která zpracovává mezinárodní platební transakce, byl zrušen zákaz vývozu íránské ropy a Washington konečně rozhodl, že uvolní íránská finanční aktiva, držená v zahraničí (aktiva byla zmrazena v roce 2012). Nikdo vlastně nezná objem a strukturu těchto aktiv. Někteří íránské představitelé odhadli celkovou částku na 130 miliard dolarů, zatímco Institut mezinárodních financí ve Washingtonu ji odhaduje na 100 miliard dolarů.

Devizové rezervy centrální banky, stejně jako Národního rozvojového fondu Íránu, představují významnou část těchto aktiv. V lednu 2015 americký ministr zahraničí John Kerry prohlásil, že by 55 miliard dolarů ve zmrazených íránských aktivech mohlo být uvolněno. Nicméně íránská centrální banka stále uvádí různá čísla. Podle Valiollaha Seifa, guvernéra centrální banky, je dotyčná částka 32,6 biliónů dolarů. Ať tak či onak, jedná se o značné částky.

Jelikož Írán očekával, že jeho finanční aktiva budou po roce 2000 zmrazena, zařídil pro ně přesun na bezpečnější místa. Z hlediska íránských odborníků šlo o banky mimo jurisdikci USA a západní Evropy. Íránská aktiva byla vybrána ze západních bank a uložena do bank v Číně, Japonsku, Jižní Koreji, Turecku a na Tchaj-wanu. Nicméně íránské odborníky se přepočítali. Washington byl schopný odhalit íránské peníze dokonce i tam, což je skutečnost, kterou by mělo mít na paměti také Rusko, proti němuž může Západ stále používat zbraně typu zmrazení jeho devizových rezerv.

Konfiskace íránských devizových rezerv

V dubnu se radost Teheránu nad rozmrazením devizových rezerv ukázala být krátkodobá. Americký nejvyšší soud [odmítl](#) vrátit 2 miliardy ze zmrazených finančních aktiv íránské centrální bance a rozhodl, že peníze by měly být zaslány rodinám Američanů, zabitých při teroristických útocích, za něž je údajně zodpovědný Írán. Byl tím míněn [teroristický útok v Bejrútu z roku 1983](#), při kterém bylo zabito 241 amerických vojáků. Americký nejvyšší soud zjistil, že v tomto útoku, který se udál před 33 lety, má prsty Írán. Toto tvrzení je přitaženo za vlasy a bylo mnohokrát vyvráceno jak íránskými, tak západními odborníky (Caspar Weinberger, který byl v době tragédie v Libanonu americkým ministrem obrany, přiznal v roce 2001, že nikdy neexistovala žádná spolehlivá informace o tom, kdo stojí za útokem v Bejrútu).

S jídlem přichází chuť, takže americké úřady, které zabavily 2 miliardy dolarů z íránských rezerv, se také dopracovaly k dalšímu rozhodnutí. Americký soud zjistil, že Írán má prsty v událostech z 11. září 2001 a [nařídil](#), aby Teherán zaplatil 7,5 miliardy dolarů jako odškodnění rodinám Američanů, kteří byli zabití při útoku (vychází to na 2 miliony dolarů za oběť). Kromě toho bylo Teheránu nařízeno zaplatit 3 miliardy dolarů jako odškodnění pojišťovněm, které kryly škody, způsobené teroristickými útoky z roku 2001. Neexistuje žádný skutečný důkaz na doložení tvrzení, že íránské orgány byly zapojeny do přípravy a provedení tohoto teroristického útoku. Teherán nemá v úmyslu vyhovět rozhodnutí amerického soudu, takže americké úřady připravují rezoluci o ještě dalším zabavení íránských devizových rezerv, a to až do výše 10,5 miliard dolarů.

Druhý cíl - Saúdská Arábie

Je velmi pravděpodobné, že Írán je jen začátek, že strýček Sam se na Íránu cvičí. A strýček Sam preferuje termín „od odškodnění ke konfiskacím“. Podle USA jde o kompenzaci za škody, způsobené

Americe a jejím občanům během různých vojenských a teroristických útoků. Další obětí těchto reparací/konfiskací je Saúdská Arábie.

V současné době se v americkém kongresu připravuje návrh zákona s názvem „Justice proti sponzorům terorismu“, který umožní rodinám obětí 9/11 žalovat ty státy, které byly zapojeny do teroristického útoku z roku 2001. Ačkoli tento dokument nezmiňuje žádné státy, každý ví, že návrh zákona je specificky zaměřený na Saúdskou Arábii. V roce 2014 dosáhly saúdskoarabské mezinárodní rezervy částky téměř 750 miliard dolarů. Tato částka klesla v důsledku pádu cen ropy, ale finanční rezervy této země jsou dnes stále okolo 600 miliard dolarů. To je dosti chutné sousto pro strýčka Sama!

V současné době jsou vztahy mezi Washingtonem a Rijádem složité a scénář odškodnění/konfiskací je vysoce pravděpodobný. Rijád již uvedl, že může z USA vybrat své devizové rezervy ve výši stovek miliard dolarů. To však vyvolává přinejmenším dva problémy. Za prvé, saúdskoarabské devizové rezervy měly být vybrány dříve, když vztahy mezi oběma zeměmi byly stále přátelské. Nyní by Washington mohl zablokovat stažení rezerv a aktiv ve velkém měřítku. Za druhé, i kdyby Rijád stáhl své rezervy a aktiva z USA, zbývá ještě otázka, kde by mohly být bezpečně uloženy. Nešťastné zkušenosti s iránskými aktivy ukazují, že ruka strýčka Sama může dosáhnout nejen na banky v Evropě, ale také v Japonsku a Jižní Koreji, Číně, Hongkongu, Turecku a na Tchaj-wanu.

Pokud jde o čínské banky, v žádném případě by nemohly být považovány za spolehlivé útočiště pro saúdskoarabská aktiva, přinejmenším jen z toho důvodu, že americký Kongres zahájil diskuse o možném zavedení ekonomických sankcí proti Číně. Nastal čas, aby Peking začal zvažovat scénář ohledně možného zmrazení jeho obrovských devizových rezerv. Čína je v extrémně zranitelném postavení, neboť její devizové rezervy jsou největší na světě: ke dni 1. května 2016 dosáhly výše 3,2 bilionu dolarů. Kromě toho má Čína více než 1,24 bilionů dolarů v amerických státních cenných papírech (plus devizové rezervy, uložené v amerických bankách). Aby Čína snížila svoji zranitelnost, zvyšuje podíl zlata ve svých rezervách, neboť tento drahý kov je imunní vůči různým sankcím. Saúdská Arábie však nemůže vyměnit své devizové rezervy za zlato ve stejné sazbě jako Čína a Rusko, protože, na rozdíl od těchto dvou zemí, to není země, která produkuje zlato, a kupování velkého množství zlata na světovém trhu je problematické (poptávka výrazně převyšuje nabídku).

Teherán pohlíží na akci Washingtonu jako na „naprostou krádež“

Na konci dubna 2016 iránské ministerstvo zahraničí protestovalo proti Washingtonu ohledně zabavení 2 miliard dolarů iránských devizových rezerv. Íránská média poukazují na akci Washingtonu jako na „naprostou krádež“ a Teherán se rozhodl přejít od defenzivy k ofenzivě. V květnu iránský parlament (Majlis) schválil návrh zákona, vyzývající vládu, aby zažalovala vládu USA a požadovala náhradu škody, způsobenou Íránu v důsledku amerických akcí od roku 1953. Historie podvratných činností proti Íránu [začala svržením legitimní vlády](#) 19. srpna 1953, které zorganizovaly americké a britské zpravodajské služby. Dále je na seznamu osmiletá válka mezi Íránem a Irákem (1980-1988), vyprovokovaná Washingtonem. Íránský parlament požaduje, aby bylo vyplaceno odškodnění rodinám za smrt 223 000 Íránců, a zároveň i 600 000 veteránům z války s Irákem, a vyzvala vládu, aby odhadla výši pohledávky. Odškodnění za ztráty, vzniklé v důsledku 37 let ekonomických sankcí, zavedených Washingtonem v roce 1979, zaujímají zvláštní místo v uplatnění žalobního nároku vůči USA.

O peněžním hodnocení americké kultury

K tomuto příběhu existuje krátký epilóg. V květnu 2016 americký prezident ukončil svou návštěvu asijských zemí. V několika z nich USA spáchalo zločiny proti lidskosti, způsobilo kolosální materiální a morální škody na obyvatelstvu těchto zemí. To se týká v první řadě Japonska. Atomové

bombardování Hirošimy a Nagasaki v srpnu 1945 naprosto zapadá do moderní definice „teroristický čin“. Odborníci odhadují, že americké atomové bomby si vyžádaly 300 000 lidských životů. Atomové bomby vyvolaly i genetický účinek. Washington se nikdy za tyto barbarské činy neomluvil a Japonsko nikdy nevzneslo nárok na kompenzaci za způsobené škody. Dejme tomu, že by se náhrada za každého japonského zabitého civilistu rovnala kompenzacím, které vypočítaly Spojené státy za teroristické útoky v Libanonu v roce 1983 (tj. 2 miliony dolarů na osobu). V tomto případě by Japonsko mohlo požadovat zaplacení odškodnění od USA v celkové výši 600 miliard dolarů. A to nezapočítáváme genetické poškození, kterým je v současné době postižena asi čtvrtina japonské populace, ani hmotné škody, způsobené zničením budov a staveb v zónách atomového výbuchu.

Barack Obama rovněž navštívil Vietnam. Stejně jako Japonsko, i Hanoj zůstala rezervovaná a nepředložila americkému prezidentovi reparační nároky, vztahující se k americké agresi v 60. a 70. letech. Přesto jen na základě samotného použití toxických látek onemocnělo nejméně pět milionů vietnamských občanů a objevily se u nich genetické anomálie. Mimochodem, američtí vojáci byli také zasaženi těmito chemickými látkami, ale nakonec se jim podařilo získat kompenzaci od své vlády. Na základě výše odškodnění, které získali američtí vojáci, kompenzace za škody, způsobené lidu Vietnamu, by šly do stovek miliard dolarů.

Doufejme, že Írán se svými reparačními nároky vůči USA vytvoří tolik potřebný precedens, který budou moci v budoucnu využít Japonsko, Vietnam a další země, kde Amerika prosazovala svou demokracii.

Originál: [Tehran Versus Washington: From Defensive to Offensive](#) vyšel 7. srpna na Strategic Culture Foundation.

Zdroj: zvedavec.org

Autor: Valentin Katasonov